

Бондаренко В. В. Виставка «Українська книга 1917-1921 рр. з фондів Педагогічного музею України»: структура та особливості функціонування // Розвиток освіти в добу Української революції (1917–1921) : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. семінару / ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського [та ін. ; редкол.: Березівська Л. Д. (голова редкол.), Зозуля С. М., Страйгородська Л. І. ; літ. ред. Мося І. А.]. – Київ : [ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського], 2017. – С. 18-20.

Бондаренко В. В.
старший науковий співробітник
Педагогічний музей України
м. Київ

Виставка «Українська книга 1917-1921 рр. (з фондів Педагогічного музею України)»: структура та особливості функціонування

У березні 2017 року в Педагогічному музеї України було відкрито виставку «Українська книга 1917-1921 рр. (з фондів Педагогічного музею України)», присвячену 100-річчю подій Української революції 1917-1921 рр. [2]. На виставці представлено видання, які вперше побачили світ у вкрай складний, суперечливий, проте дуже важливий для української історії час – добу Української національної революції. Цей час можна з впевненістю назвати ренесансом українського книговидання, адже саме тоді вперше в історії української культури преса та видавнича діяльність набувають такого стрімкого розвитку. Лише протягом 1917 року в Україні виникло 78 нових видавництв, у 1918 році їх налічувалося вже 104 [1]. Українська книга цього періоду яскраво засвідчує піднесення національної свідомості, прагнення українського народу мати нову школу, вільну пресу, неперевершену дитячу літературу, зрештою, власну мову, культуру, державу [2]. Згідно з тематико-структурним планом, виставка складається з таких розділів: «Навчальна література, «Періодичні видання», «Художня література, «Дитяча книга». В межах виставки експонуються також видавничі марки провідних видавничих організацій того часу: «Дзвін», «Друкарь», «Українська школа», «Товариство шкільної освіти», «Сіяч» та ін. Ці видавничі марки були відтворені для виставки вихованцями гуртка «Народний візерунок» Центру позашкільної роботи Святошинського р-ну м. Києва. У розділі «Дитяча книга», окрім книг, представлено також дитячі малюнки, виконані за мотивами творів для дітей вихованцями Студії образотворчого мистецтва «Едельвейс».

Важливою складовою концепції виставки «Українська книга 1917-1921 рр.» є можливість надання відвідувачам вільного доступу до електронних версій представлених книг. Всі видання, що експонуються на виставці, було оцифровано, і кожен відвідувач має змогу завантажити на смартфон книгу, яка його зацікавила, через qr-код, що розміщений у вітрині. Крім того, інформація про видання 1917-1921 рр. з фондів музею, увійшла до каталогу-путівника «Українська книга 1917-1921 рр. у фондах Педагогічного музею України» (2017), в якому подано вичерпну інформацію про видання, їхніх авторів, укладачів, редакторів і дописувачів, ілюстраторів, видавців [4].

Варто відзначити, що виставка «Українська книга 1917-1921 рр.» має інтерактивний характер. Біля кожного розділу науковцями музею створено тематичні зони, характерні для поч. ХХ ст. – парта з дошкою, що символізують школу, у розділі навчальної літератури; робоче місце вченого в бібліотеці біля розділу періодичних видань; затишний куточок для читання у розділі художньої літератури; тогочасний дитячий комікс та іграшки початку ХХ ст. у розділі дитячої книги. Так, наприклад у куточку шкільного класу відвідувачі виставки можуть посидіти за партою поч. ХХ ст., розв'язати завдання з тогочасних підручників, які вони знайдуть в самій парті, почитати абетку, зробити запис на дошці. За робочим столом вченого можна попрацювати за 100-річною друкарською машинкою, переглянути каталог періодичних видань 1917-1921 рр., спробувати пописати металевим пером тощо. Ці куточки водночас слугують і фотозонами, де відвідувачі музею можуть зробити фото на згадку.

Окрім роботи в тематичних інтерактивних зонах, відвідувачам пропонується пройти квест по виставці і самостійно знайти цікаву інформацію про українську книгу та культурні процеси означеного періоду. Інтерактивний характер експозиції, вільний доступ до окремих експонатів, активна участь у пошуку інформації в межах виставки робить музей сучасним, привабливим для відвідувачів і дає можливість розширити музейну аудиторію.

Всього на виставці представлено 76 книг та періодичних видань. Загалом у фондах Педагогічного музею України зберігається 163 українських видання 1917-1921 рр. [4, с. 3]. Нещодавно колекція видань зазначеного періоду поповнилася 12-ма рідкісними підручниками авторства відомого українського вченого-математика Костянтина Лебединцева та інших педагогів того часу. Їх передали до музею на постійне зберігання нащадки К. Лебединцева [3].

Станом на 17 квітня 2017 року (за два місяці функціонування) виставку відвідало близько 1500 осіб. Виставка є довготривалою і діятиме до кінця 2017 року.

Список використаних джерел:

1. Васьківська О. Відродження національного книговидавництва: 1918 рік / Ольга Васьківська, Анжела Шумілова [Електронний ресурс] // Вісник Книжкової палати. - 2011. - № 6. - С. 26-31. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkp_2011_6_7.

2. Відкриття виставки «Українська книга 1917–1921 рр.» (з фондів Педагогічного музею України) [Електронний ресурс] // Педагогічний музей України. – Режим доступу: <http://pmu.in.ua/exhibitions>.

3. Нащадки Костянтина Лебединцева передали у фонди музею близько ста предметів [Електронний ресурс] // Педагогічний музей України. – Режим доступу: <http://pmu.in.ua/actual-info>.

4. Українська книга 1917-1921 рр. у фондах Педагогічного музею України : каталог-путівник / Педагогічний музей України ; [укладачі : В. О. Гайдей, О. П. Міхно ; наук. консультант О. В. Сухомлинська]. – Київ : ПМУ, 2017. – 172 с.